

A magfúzió

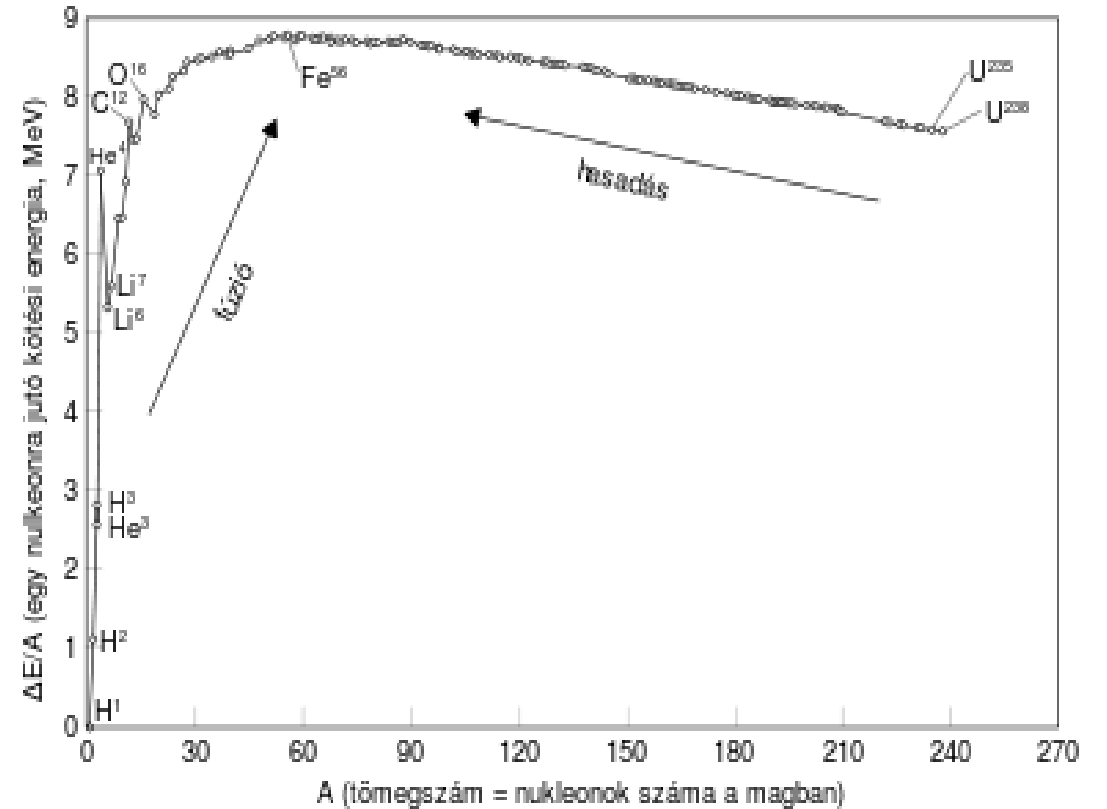
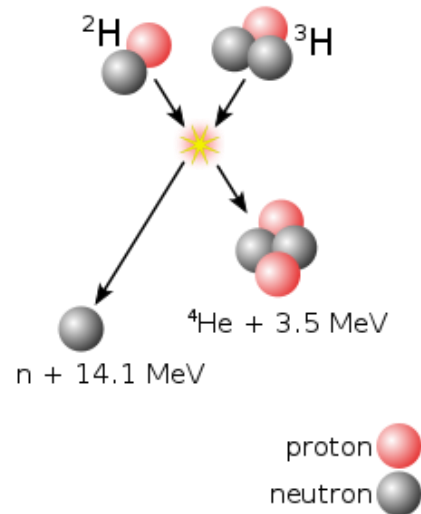
KÉSZÍTETTE: CSÁKI MÁRTON 12. A

Fúzió felfedezése

- ▶ Honnan származik a nap energiája?
- ▶ XIX. század, Lord Kelvin : gravitációs összehúzódásból keletkezik az energia
- ▶ 1924. Hevesy György: Nap energiája nukleáris eredetű
- ▶ 1930-as évek: Nap Magfúzió révén energiatermelés
  - ▶ 10 milliárd éves energiaárasztás a Naprendszerben
- ▶ 1939. Hans Bethe: fúziós reaktor elméleti levezetése

A Magfúzió

- ▶ Fúzió: Könnyű atommagok nagyobb tömegszámú magokká egyesülnek.
- ▶ Termonukleáris reakció
- ▶ Vasnál kisebb rendszámú elemeknél energiefelszabadulás

Feltételei

- ▶ 1. Nagyon magas hőmérséklet:
- ▶ Atomok taszítják egymást (Coulomb féle taszítóerő)
  - ▶ Ezt le kell győzni
  - ▶ Magerő 10^{-15} m-es hatótávolságánál közelebb lesznek az atomok, fúzió lesz
- ▶ Ehhez nagy mozgási energia kell. Felmelegítjük a részecskéket
- ▶ Nagyon forró anyagokban atomok ionizálódása
  - ▶ Elektronok leadása
- ▶ Plazma keletkezik (komoly problémát okoz az összetartása)

Feltételei

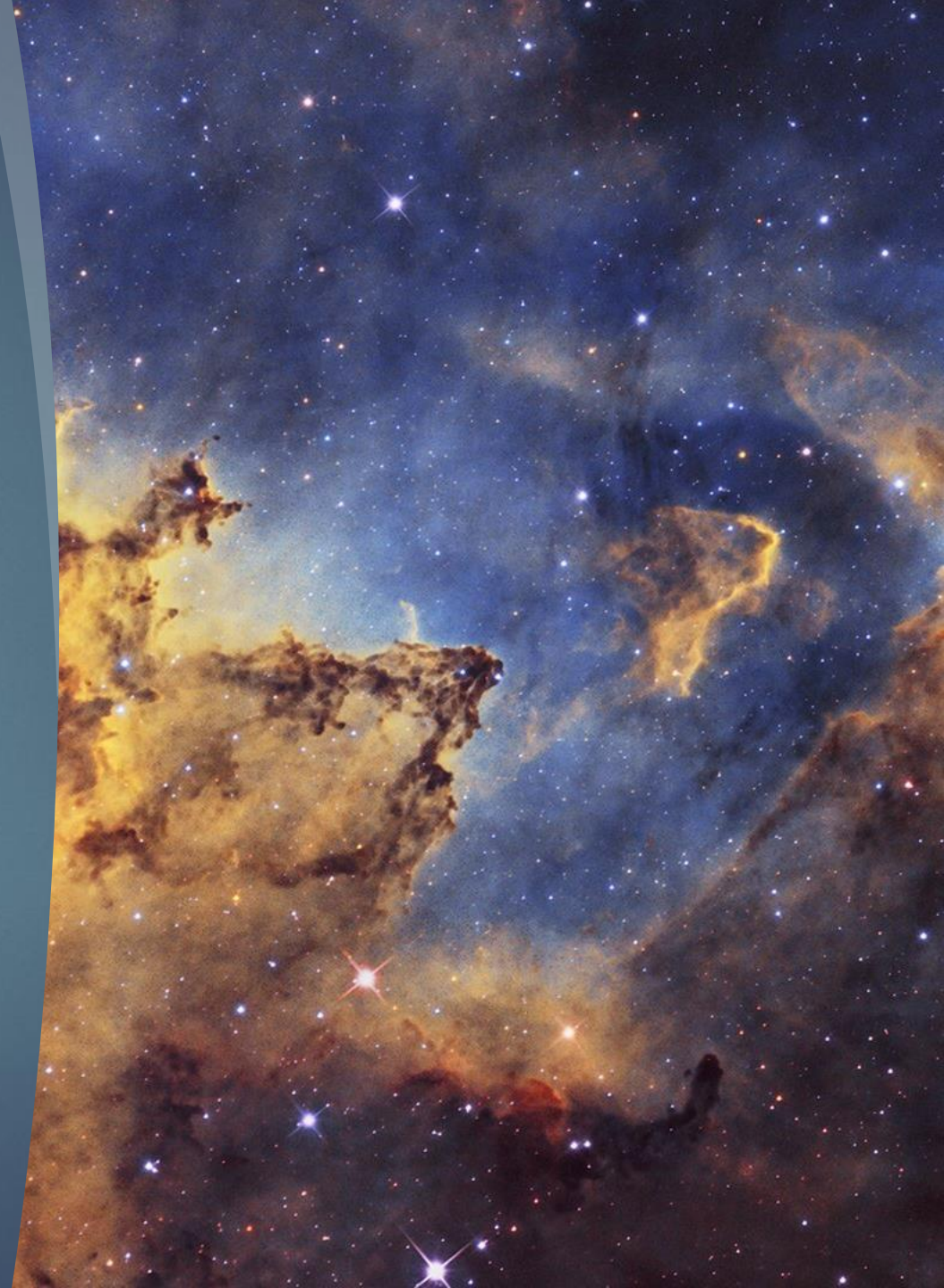
- ▶ 2. A plazmát össze kell tartani
- ▶ 3 módja ismert
  - I. Gravitációs erő:
    - Csak csillagokban játszódik le
  - II. Mágneses erő:
    - Plazmában: szabad pozitív, negatív ionok
    - Hatnak rá a mágneses erők
  - III. Lézer: fénynyalábokkal fénynyomás alkalmazása

Feltételei

- ▶ 3. Kellő anyagmennyiségnek kellő ideig kell együtt lennie.
- ▶ A folyamat egy bizonyos valószínűséggel következik be
- ▶ Egyesülés megtörténéséhez szükséges:
  - Sok anyag hosszabb ideig kell együtt legyen

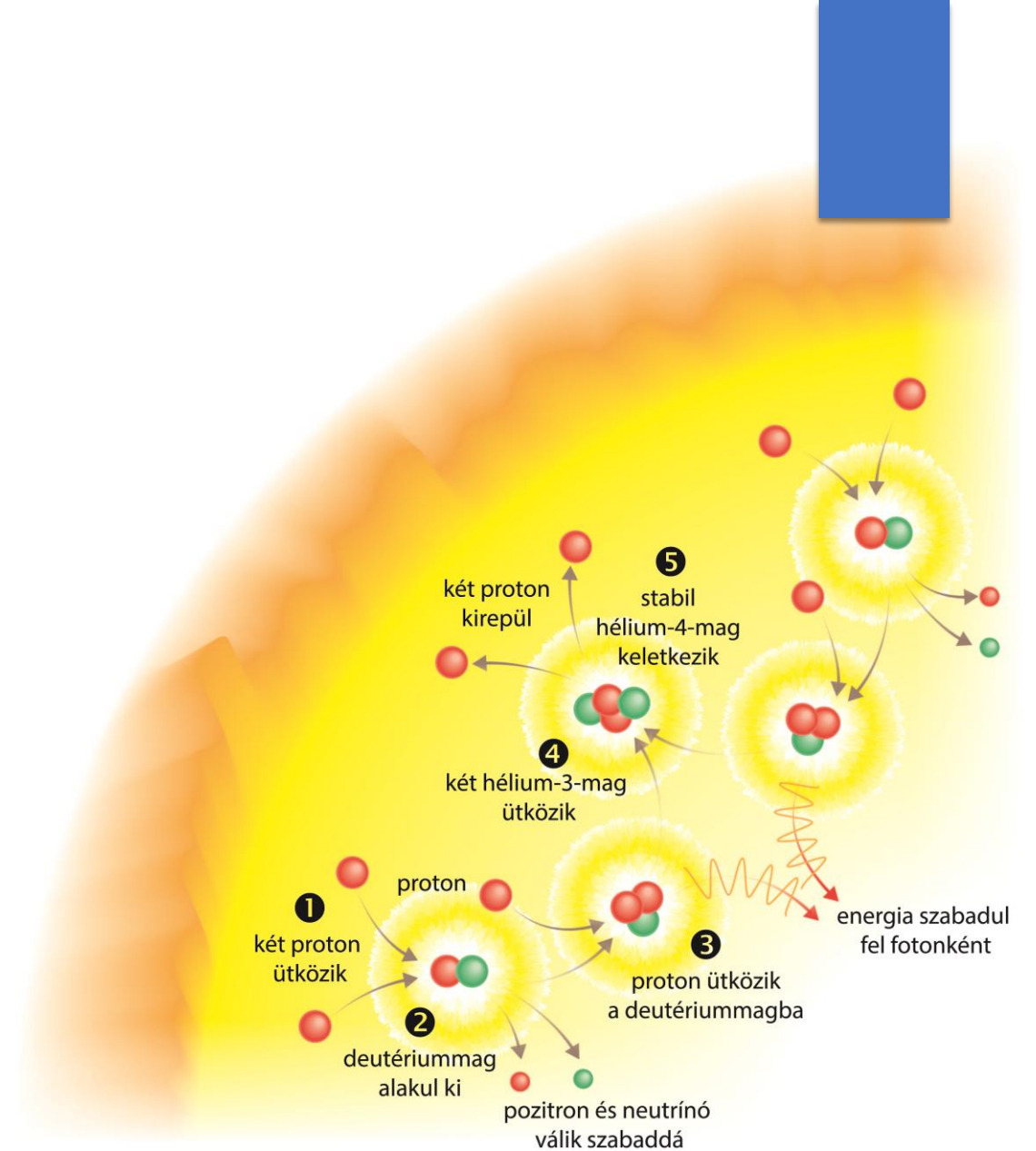
Fúzió a csillagokban

- ▶ Nap energiája fúziós reakcióból, könnyű atommagok egyesülésekor felszabaduló gamma- és röntgensugárzásból ered.
- ▶ A Nap energiája a hidrogén termonukleáris fúziójából származik.
- ▶ A magban: 15 millió K-es hőmérséklet és a $2 \cdot 10^{15}$ Pa nyomás
  - Fúziót lehetővé teszi
- ▶ A csillagokban kétféle fúzó
  - proton-proton ciklus (gyakoribb)
  - szén-nitrogén-oxigén ciklus

Proton-proton ciklus

- ▶ ${}^1\text{H} + {}^1\text{H} \rightarrow {}^2\text{H} + \underline{e}^+ + \underline{\nu}_e$ ($\tau \sim 7 \cdot 10^9$ év)
- ▶ ${}^2\text{H} + {}^1\text{H} \rightarrow {}^3\text{He} + \underline{\gamma} + 5,49$ MeV ($\tau \sim 2,4 \cdot 10^5$ év)
- ▶ ${}^3\text{He} + {}^3\text{He} \rightarrow {}^4\text{He} + {}^1\text{H} + {}^1\text{H} + 12,86$ MeV
- ▶ Ebből következtethető:
  - Lassú folyamat
  - Hosszú ideig fennmarad
  - (Nap 73,4% hidrogén, 24,8% hélium) Nem öreg csillag

Fúzió a bombákban

- ▶ Hidegháborús évek: Szu. Vs USA
- ▶ Pusztítóbb bombát akartak tervezni az atombombánál
- ▶ Amerikaiak Teller Ede vezetésével megelőzték a szovjeteket
  - 1952: nagyobb berendezés robbantása
  - 1954: első fúziós bomba ledobása (Bikini-szigetek)
- ▶ Később: szovjetek még nagyobb hidrogénbombát robbantottak fel
  - 1961. Északi-sark közele
  - Nap teljesítményének 1%-a

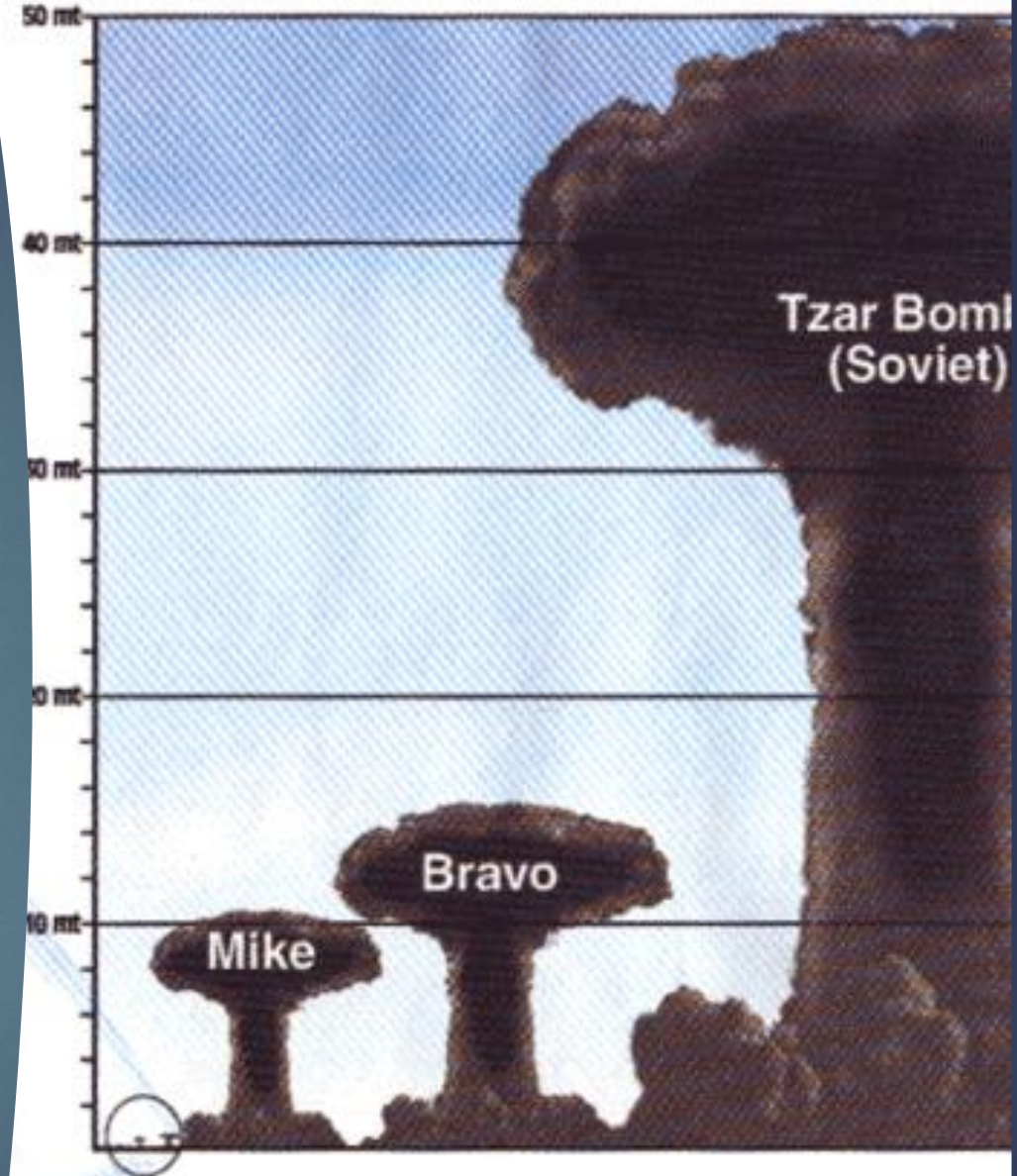
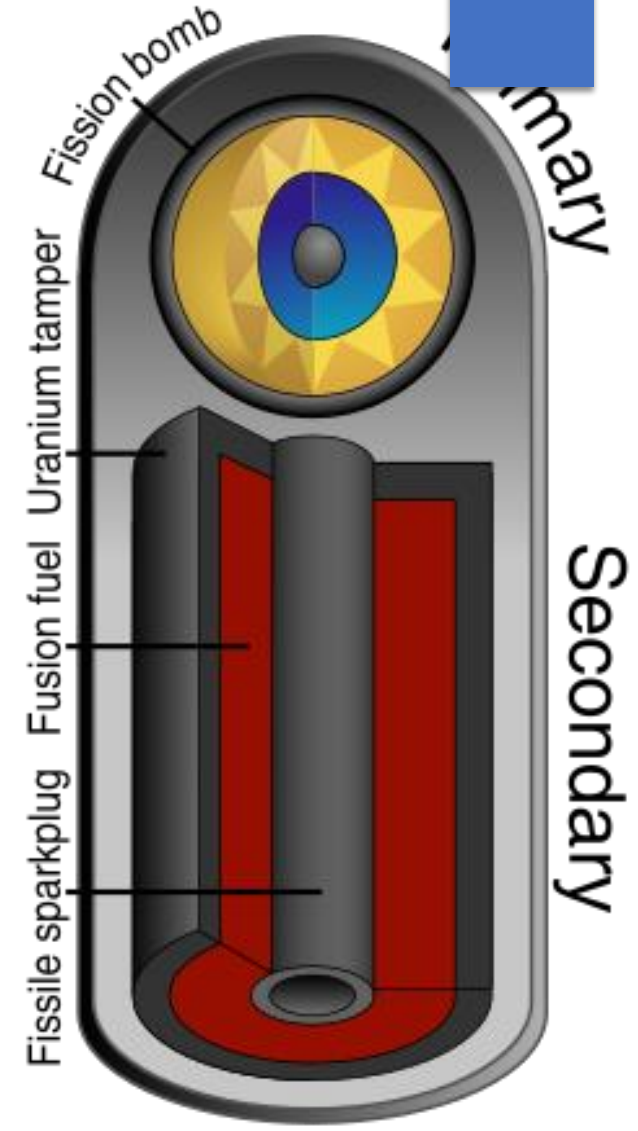

Illustration From
Issue of "Popular Mech

Fúzió a bombákban

- ▶ „kétfázisú atombomba”
- ▶ Lehetséges töltetük lítium-deuterid
- ▶ Reakció egyenlete: $1\ ^2_1\text{D} + 3\ ^7_3\text{Li} \rightarrow 22\ ^4_2\text{He} + 0\ ^1_0\text{n} + (2,4\ \text{pJ})$

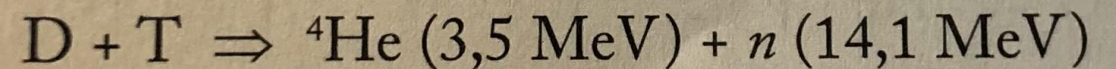
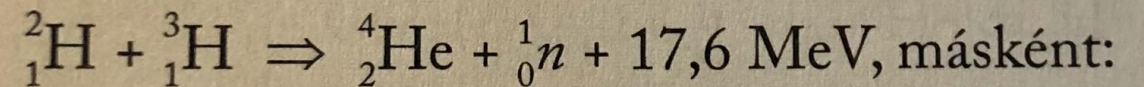
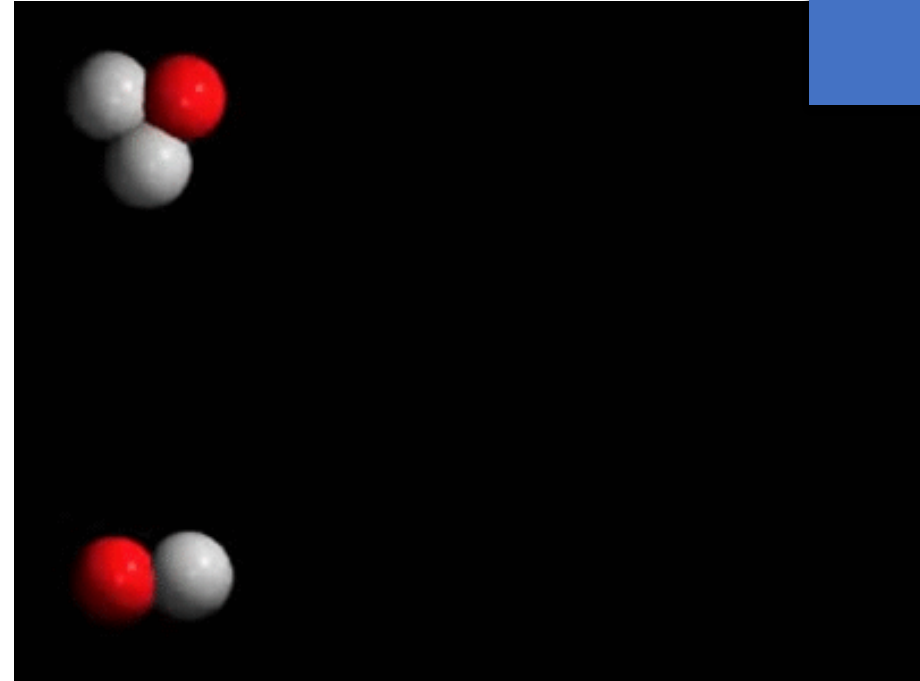

Fúziós erőmű

- ▶ Szabályozott formában: csak laboratóriumban sikerült eddig, ipari méretekben még nem
- ▶ Megvalósítása folyamatban van (fúziós reaktor)
- ▶ Problémája: Plazma együtt-tartása szabályozása

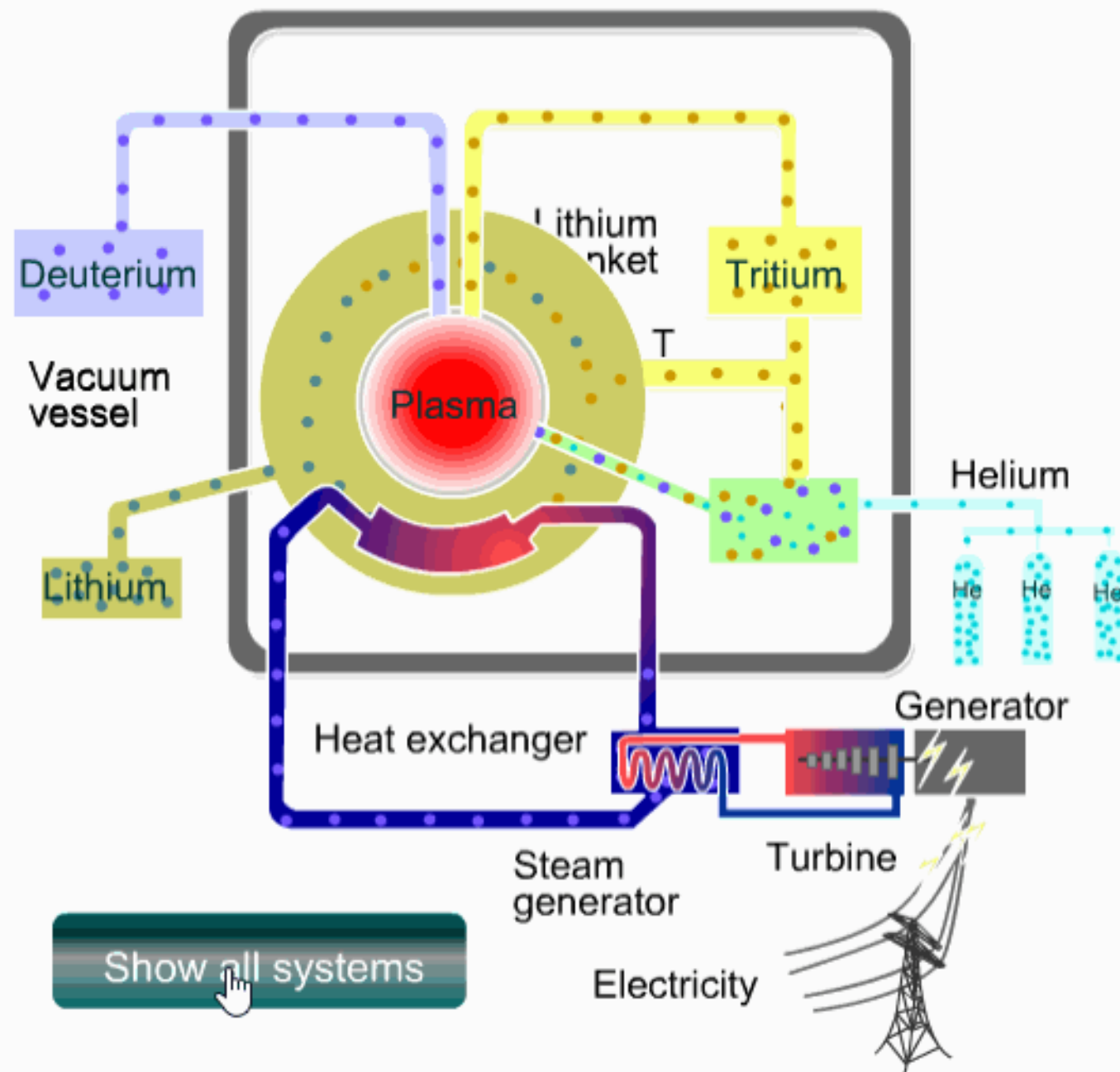
Fúziós folyamatok

- ▶ Fő energiatermelő folyamat:
- ▶ Kevés trícium található a Földön
- ▶ Mesterségesen, lítiumból kell csinálni

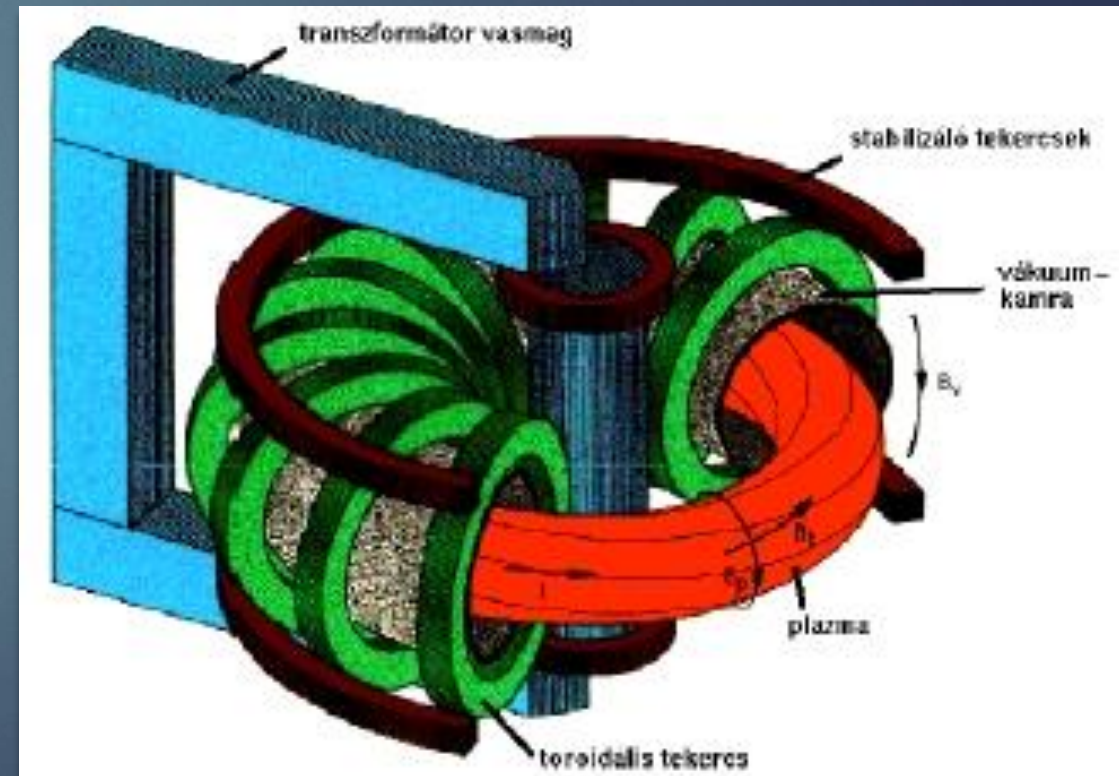
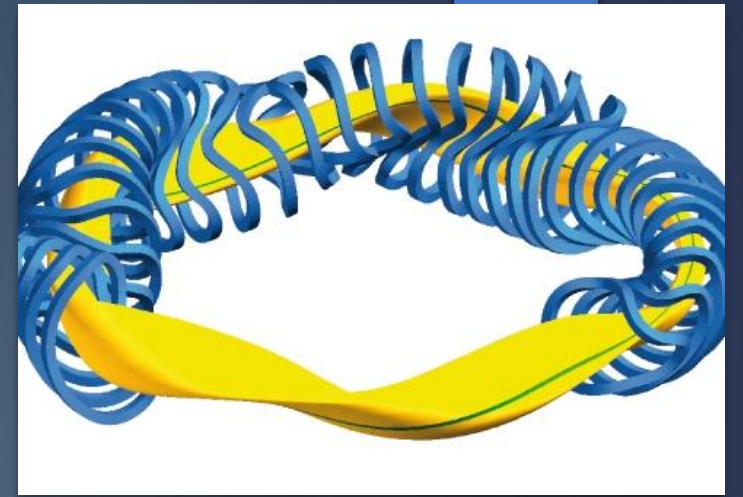
A fúziós folyamat során tríciumot egy l

Fúziós erőmű rajzábra, trícium előállítás

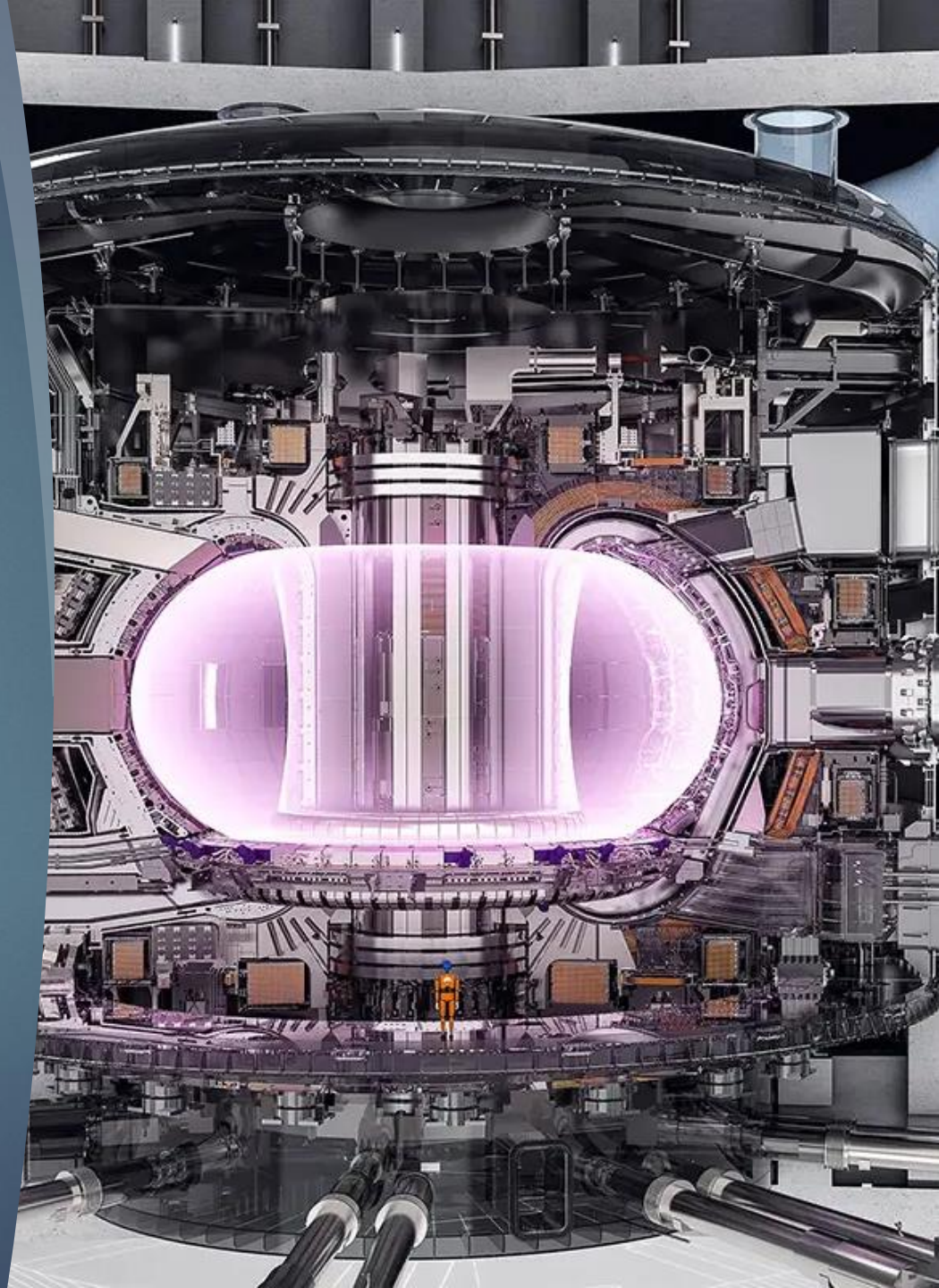
Fúziós erőmű

- ▶ Legelterjedtebb berendezés: Tokamak-erőmű
- ▶ Torzított helikális térszerkezet: Sztellarátor, nem olyan fejlett, mint a tokamakos szerkezet

Az európai fúziós erőmű

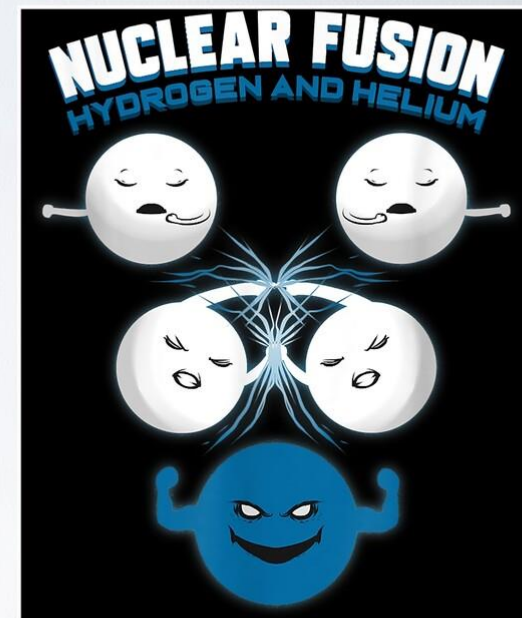
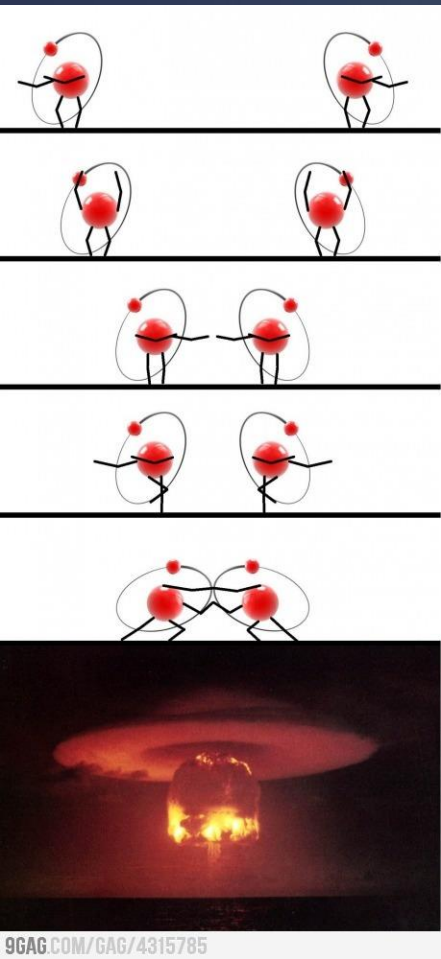
- ▶ 2008-ban nemzetközi összefogással elindították az ITER erőmű építését.
- ▶ Terv szerint:
  - 500MW fúziós teljesítmény 6-7 percen keresztül (fél gramm deutérium-trícium keverék fúziója)
- ▶ A projekt 2025-ben indul
- ▶ 10 milliárd euró a költségvetés (2. legdrágább tudományos projekt)

Fúziós energiatermeléskilátásai

- ▶ Maghasadással szembeni előnyök:
  - Intenzívebb energiaforrás
  - Sokkal tisztább
  - Kimeríthetetlen mennyiségben áll rendelkezésre (Uránkészlet végesek)
  - Hiba esetén is a veszély fenyeget, mint a jelenlegi atomerőművekben
- ▶ Hátrány:
- ▶ Drága
- ▶ Nagyon drága

Köszönöm a figyelmet